

LUOVIEN ALOJEN PUOLESTA EU:SSA

Taide ja kulttuuri ovat eurooppalaisten yhteiskuntien kivi-jalka. Ne luovat arvopohjaa ja vahvistavat henkistä kestävyttä. Taide ja kulttuuri ovat arvokkaita itsessään, mutta niillä on myös välineellistä arvoa: ne edistävät talouskasvua, myönteistä maakuva ja kansalaisten henkistä hyvinvointia.

Euroopan unionin tunnuslauseena on "moninaisuudessaan yhtenäinen". Tunnuslause on kirjattu EU:n perussopimuksen johdanto-osaan. Unionin velvollisuutena on varmistaa tämä moninaisuus.

Sivilisaatio syntyy kulttuurista. Jäsenvaltioiden ja EU:n instituutioiden on sekä suojattava että tuettava luovia aloja ja niiden parissa toimivia ihmisiä, jotta he voivat rikastuttaa meidän kaikkien elämää.

Luova ala on kasvava toimiala koko EU:ssa. Sen kehitykseen pitää panostaa Suomessa ja EU:ssa. Luovat alat voivat tuottaa lisää kasvua ja työpaikkoja. Digitaalisten sisämarkkinoiden sääntöpohjainen kehitys tukee kasvua, työpaikkoja ja liiketoimintamahdollisuuksia.

Tekijänoikeus on luovan talouden perusta. Vahva tekijänoikeussuoja on EU:n ja sen jäsenvaltioiden kilpailutekijä suhteessa muihin kilpailijamaihin.

1. KEHITETÄÄN TEKIJÄN- JA LÄHIOIKEUKSIEN SÄÄNTELYÄ

Luovien alojen liiketoiminta perustuu aineettomien oikeuksien kauppaan. Lainsäädäntö suojaa näitä oikeuksia. Yhdenmukainen lainsäädäntökehys edistää sisämarkkinoiden toimintaa, innovaatioiden syntyä, investointeja ja uuden sisällön tuotantoa. Se on tärkeää myös ammatin harjoittamisen vapaudelle.

Euroopan unioni on antanut useita säädöksiä muun muassa kulttuuritoiminnan sekä taiteilijoiden ja luovan työn tekijöiden oikeuksien suojelemiseksi. Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien alalla annetuilla direktiiveillä on vahvistettu oikeudenhaltijoiden suoja, helpotettu oikeuksien hankkimista ja luotu kehys teosten ja muun suojatun aineiston hyödyntämiselle.

Tekijänoikeuksia ja lähioikeuksia tulee kehittää systemaattisesti ja niiden toteutumista tulee valvoa. Näin vaalimme ja edistämme kulttuurista monimuotoisuutta sekä Euroopan yhteistä kulttuuriperintöä.

EU:n on toteutettava sellaisia lainsäädännöllisiä ja politiikkatoimia, joilla

varmistetaan luovien alojen kestävyys ja annetaan kansalaisille ja yrityksille mahdollisuus luoda henkistä ja taloudellista vaurautta. Näihin kuuluvat muun muassa:

- 1) Tekijänoikeuden ja sen tehokkaan täytäntöönpanoon liittyvien säädösten pitäminen ajantasaisina ja vahvoina
- 2) Tekoälyn tekijänoikeudellinen sääntely
- 3) Kulttuuria tukevat politiikkaohjelmat
- 4) Erilaiset syrjimättömät rahoitusinstrumentit ja -mekanismit sisä- sekä kansallisilla markkinoilla
- 5) Muut jäsenvaltioiden ja EU:n toimet, joilla vahvistetaan kulttuurin merkitystä osana toimivaa demokratiaa ja kansalaisten resilienssiä.

Luova ala tuottaa taloudellista kasvua, sivistystä ja hyvinvointia.

Euroopassa luovat alat muodostavat 3,8 % työllisyydestä ja työllistävät noin 7,7 miljoonaa ihmistä.

Suomessa luovat alat työllistävät noin 136 000 henkeä. Luovien alojen osuus Suomessa on noin 3,5 % työllisistä ja 3,3 % BKT:sta. Luovien alojen talouden koko on Suomessa 16,8 miljardia euroa. Tämä luku sisältää alan yritysten liikevaihdon ja yhteiskunnallisten toimijoiden toimintamenot.

Luovat alat ovat Suomessa monin verroin suurempi työllistäjä kuin esimerkiksi metsä-, kemian tai sähkö- ja elektroniikkateollisuus. Luovien alojen BKT-osuus on suurempi kuin esimerkiksi paperiteollisuudella, ravintola- ja majoitus-alalla, maataloudella tai tekstiiliteollisuudella.

Euroopan unionin perusoikeuskirjan 17 artiklassa luvataan turvata luovan alan perustana olevat teollis- ja tekijänoikeudet. Lisäksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 167 artiklan 4 kohdassa edellytetään, että unioni ottaa toiminnassaan huomioon kulttuuriin liittyvät näkökohdat.

2. VARMISTETAAN TEKIJÄNOIKEUDEN TEHOKAS TÄYTÄNTÖÖNPANO

Tekijänoikeuksien täytäntöönpanoa tulee tehostaa. Nykyisellään EU:n yhtenäiset sisämarkkinat eivät toteudu tekijänoikeuksien täytäntöönpanon osalta.

- Tarvitaan EU-lainsäädäntöä, joka mahdollistaa tehokkaammat ja vaikutuksiltaan rajat ylittävät kieltomääräykset piraattipalveluita koskien. Nykyisessä tilanteessa oikeudenhaltijat ovat pakotettuja hakemaan kieltomääräyksen jokaisessa jäsenvaltiossa erikseen.

- Kieltomääräysten tulee olla dynaamisia, jotta ne mukautuvat laittomien palveluiden tekemisiin teknisiin muutoksiin, joilla pyritään kiertämään kieltomääräysten vaikutukset, ja niiden tulee voida koskea oikeudenhaltijan kaikkia teoksia ja esimerkiksi levy-yhtiöiden katalogeja

- Tekijänoikeuksien suojaa tulee tehostaa säätämällä pysyvistä alasot-toilmoituksista kaikille tallennuspalveluille.

- EU lainsäätäjän tulee edelleen lisätä kaikkien tietoverkkojen toimijoiden ja palveluntarjoajien läpinäkyvyysvelvoitteita ja varmistaa näin, että laittomat piraattipalvelut eivät voi piiloutua anonyymiteetin suojaan.

- On varmistettava, että tekijänoikeuden loukkauksiin on mahdollista puuttua tietosuojan estämättä.

3. PANOSTETAAN LUOVIENTEIDEN KASVUN MAHDOLLISUUKSIIN

Luovien alojen kehitykseen pitää panostaa, kuten muihinkin toimialoihin, jotta ne voivat tuot-

taa lisää kasvua ja työpaikkoja. Luova ala on kasvava toimiala koko EU:ssa.

● Tekijänoikeus on luovan talouden perusta. Vahva tekijänoikeus-suoja on myös EU:n ja kaikkien jäsenvaltioiden kilpailutekijä suhteessa muihin kilpailijamaihin.

● Digitaalisten sisältömarkkinoiden sääntöpohjainen kehitys tukee kasvua, työpaikkoja ja liiketoimintamahdollisuuksia. Vain toimivilla sisämarkkinoilla voi syntyä edellytykset investoida vientiin.

● Luovien sisältöjen kansainvälistä liiketoimintaa Suomen kaltaiselta pieneltä kieli- ja markkina-alueelta käsin on uhannut tällä parlamenttikaudella suunnitelmat aluerajoitusten (geoblocking) poistamisesta.

Esimerkiksi audiovisuaalisten teosten liiketoiminta perustuu nimenomaisesti aluekohtaiseen esitysoikeuksien kauppaan ja tämän käytännössä mahdollistaa geoblokkaus.

Yrityksillä tulee edelleenkin olla valinnanvapaus sen suhteen, miten laajalle alueelle ne ostavat ja myyvät sisältöjen esitysoikeuksia. Tämä on elintärkeää Suomen kaltaiselle pienelle kieli- ja markkina-alueelle. Aluerajoitusten poistaminen heikentäisi luovan pääoman säilymistä kotimaisessa omistuksessa. Kotimaiset sisällöt kilpailisivat entistä haastavammassa markkinassa ja kansallisen kulttuurin tukeminen muuttuisi alati vaikeammaksi.

Mikäli EU:n sisämarkkina muuttuisi yhdeksi ainoaksi teosten jakelualueeksi, se johtaisi tarjonnan yksipuolistumiseen. Suomalaiset TV-yhtiöt eivät pystyisi kilpailemaan EU:n laajuisista esitysoikeuksista, vaan valtaa sisällöistä käyttäisivät suurimmat eurooppalaiset ja globaalit toimijat.

Suomen edustajien tulee jatkossakin puolustaa EU-parlamentissa ja valiokunnissa suomalaisten yritysten oikeutta hankkia sen laajuisia esitysoikeuksia kuin ne liiketoiminnassaan tarvitsevat.